

ների վերայից, բայց հրաման չկայ ուրիշների ցոյց տալ. ես շատ խնդրեցի զոնէ մի անգամ թողնել լրիւ կարգալու յիշատակարանը, բայց չը համաձայնեց: Այս տուփից ի բաց կայ այս տանը և մի խաչ, որոյ համար պատմում են, թէ այն ևս Հեթոմի վրի խաչն է, որը իւր ձեւակերպութեամբ հաւանական է երևում: Այս խաչը չկարողացայ զիտնալ թէ իսկ ի՞նչ նիւթից էր, փոքր ինչ երևում էր թէ քարերի տեսակից լինելու էր:

Շատ լաւ կը լինէր, եթէ մեր ազգասէր Վեհափառ Հայրը ուշադրութիւն դարձնելով սորա վերայ, բարեհաճէր հրամայել մի եկեղեցու զուամարից բաւականութիւն տալ դորա տիրոջ և այդ զանձը ձեռք բերելով զետեղել տար մի յարմարաւոր եկեղեցում, որով դառնալով դա մի հրաշակաւոր ուխտատեղի՝ իւր արդիւնքով կը կառավարէր Վեհափառ Հօր բաղձանքի համաձայն մի ուսումնարան տեղւոյս գիւղերի ուսումնականարօտ մանուկների համար:

ԿԱՐԱՊԵՏ Տ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆՑ.

ՅԱՍՏԻՆԻՆԱՅ.

Հեռեկալը ուրախութեամբ կ'հրատարակուիք ի խրախոյս նամակագիր աշակերտուհեաց:

ԽՔԻՖԻՆ-ԵՆԱՆ ԱՐԱՐԱՄ ԱՏԱՔԻՐՈՅ.

Մէք Աստրախանայ Օրիորդական Հոգեւոր Դպրոցի մէջ 1870 թուականէն ուսանում ենք Կրօնագիտութիւն, Հայոց լեզու և պատմութիւն, Ռուսաց լեզու, Թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Չեռնագործութիւն և Երգեցողութիւն, բարեջան Հոգաբարձուաց և աշխատասէր Ուսուցչաց և Ուսուցչուհոյ խնամոց ներքոյ, և լսելով թէ մեր խնամակալներից և թէ մարթանայոյ չափ կարգալով երբեմն մայրենի լեզուով լրացրերը և ամազգրերի յօդուածներ՝ պատկերացնում ենք մեր մտածող սրտի առաջը լուսաւոր ազգերի իգական սեռի երջանկութիւնը, իսկ Հայ կնոջ ժառանգական ստրկութիւնը, որոյ համար չէ ծնուած նա:

Մէք ևս մեզ շրջապատող հանգամանքներէն ստիպուած՝ թէպէտ թոյլ գրկախառնած ենք այդ ժառանգութիւնը, սակայն կրթութեան օրի մէջ շունչ առնելով՝ սակաւ առ սակաւ մեր մտաց հորիզոնական խաւարի վարագոյրը յետ ենք քարշում, և հասկանում ենք որ զալոց սերունդի համար արժանաւոր մայրեր պէտք է լինենք, վասն որոյ և ուսումը աւելի ակտիւ է երևում մեր սրտի ու մտքի ծաշակին: Բայց երբեմն խիստ ցաւում ենք, երբ մտաւորական աչօք տեսնում ենք, որ մեզ պէս անկարող անձանց զաւակներ և ո՛չ կատարեալ սւսմամբ զարգացող մշակներ՝ անկարող են ներկայ դարու պահանջների համար հերկագործել մարդկային ազգի մնաց անդերը առատ հունձեր բուսցնելու, նա մանաւանդ մտաւորապէս յաղթող հանդիսանալու մեզ շրջապատող անոյս խումբի մէջ: Յոյժ բարեբաղդ կ'լինէինք եթէ մեր համազգի օրիորդները՝ որ հարազատ քոյրեր են մեզ, ընկերանային մեզ հետ ուսանելու, և Հայ Հասարակութիւնը Աստրախանայ ուշք դարձնէր զոնէ իգական սեռի լուսաւորութեանը, պատճառ՝ դիտութեանց ազդու քարոզն է որ ասում է՝ «տուէք մեզ հանճարաւոր մայրեր, և մէք կտանք ձեզ բարեկիրթ անձինք, Թէպէտ մէք ցաւում եմք՝ որ չենք կարող հասանել մի բարձր կրթութեան, և մտաւոր վերին աստիճանի զարգացման, որով կարողանայինք մեր բազմակարօտ ազգի շատ և ամենակարեւոր պէտքերին արժանի սպասաւոր լինել, սակայն ուրախ ենք, և երջանիկ ենք մեզ համարում մեր նախորդներից, որ զործել կարող ենք ժամանակին և բոլորովին յետ չենք մնալ. յուսով ենք, կրկնում ենք, որ մեր համոզմունքը անխափ է, բայց թող ներուի մեզ մեր մտաւոր թերութիւններումը՝ մեզ շրջապատող հանգամանքներին ծանօթանալով, որոնց մէջ մէք՝ ինչպէս մեր նախորդները, ծնած ենք, զարգանում ենք և ապրում, որոնցից՝ իբրեւ խաւար շոշափող կեանքերից, չենք կարող իսպառ փրկվել: Հրապարակական շնորհակալութեան արժանի են մեր հայրախնամ Հոգաբարձուքը և ժրջան ուսուցիչները և համեստափայլ տեսչուհին, որք մեր խոպանացած մտքի անդերը ազդու խրատների առօրներով հերկագործելով

կարևոր ուսմանց ճաճանչներ են թափանձում և սերմանում են մտաւոր և բարոյական զարգացման սերմեր, որոնք լիայոյս ենք՝ ժամանակին կաճեն և կրեղմնաւորվին յօգուտ բազմակարօտ ազգիս: Հատ անձինք, թէ արք և թէ կանայք՝ որոնք երկսեռ բարերար Անդամք են կոչուած մեր վերայ, նա մանաւանդ՝ մեզ իսպառ անձանթօ տար քաղաքացիք՝ այցելութիւն են զամ մեզ, և հետաքրքրութեամբ տեղեկանալով մեր մտաւոր զարգացմանը, ազնիւ հոգւով ու սրտով՝ համակրութիւն են ցոյց տամ, ինչպէս այս տարի, մի Գանձակեցի ազգասէր անձը, Պ. Ներսէս Արքահամեան Տէր Ներսէսեանց այցելութիւն եկաւ մեզ, և բաւական ժամանակ հարցաքննելով մեզ մեր ուսած առարկաների մէջ՝ քաջալերեց և խրախուսեց մեզ ոչ միայն բանիւք, այլ և դրամաւոր նուիրագործութեամբ, ոչ միայն մեզ, այլ և Ուսումնարանին. նուէր չէր այն՝ որ մեր ընդունելիք Պարոնէն, այլ ուսման սիրով վառված նորա սիրտն էր որ զրաւեցինք բարեազգայն և մեք ևս մեր մատանց աշխատասիրութիւններից նուիրեցինք նորան երկու կտոր ձեռագործութիւն: ԱՎ՝ ի՞նչ զարմանալի տեսարան էր մեզ համար այն լոպէն, որոյ մէջ մեք ամօթոյ և պատկառանաց վարագուլի տակ նորա առաջը կանգնած՝ մտաօցնում էինք նորան կարմրելով մեր աշխատանքը. իսկ նա ազգասիրական ջիւղեանդութեամբ յօտին կանգնած ընդունելով մեր այն շնչին նուէրը, քաղցր և ազգու բառերով քաջալերում և յորդորում էր մեզ աշխատել զարգանալ մտաւորապէս և բարոյապէս և լինել ժամանակին արժանաւոր մայր ապագայ սերնդոց, այն լոպէյումը որպիսի ուրախութեամբ էին կայտառում մեր քնքուշ սրտերը, երբ մտաբերում էինք թէ՛ մեք բոլոր Հայկեան ժողովրդոց զաւակներն, և նոքա մեր ծնողները, Փառք նախախնամութեան Աստուծոյ, որ արժանացրել է մեզ զարգանալ մտաւորապէս և բարոյապէս և լինել ապագայումը օրինաւոր մայր Հայկեան սերնդոց:

Ընդունել կմաղթեմք Խմբագրութենէդ Արարտայ մեր մտաց այս անդրանիկ ծնունդը Հայկական պարբերութեանց մէջ, և իբրեւ մեր ուսման երախայրէք բարեհաճել հրատարակել ամ-

սադրոյդ էջերի մէջ, որով կքաջալերուինք մեր միւսանկամ էլ մեր մտաւոր կարողութեան պէս զանազան յօգուածներ աշխատասիրել և ուղարկել, որոնք կարծեմք ուրախութիւն կպատճառեն յարկոյ ընթերցողներին:

Աւագ Գրագիտ և Գրադատ Հայոց Օրէնդաւոր Էդուարդ Գրգռնի Երկրորդ Դասարան.

Մագդաղինէ Գրիգորեան.

Մագդաղինէ Յարութիւնեան.

Կանուշակ Թումանեան.

Եղիսաբէթ Գարմանեան.

Մանուշակ Սաֆարեան.

Աննա Մեսիկեան.

9 Հոկտեմբերի 1875 -ի

ՅԱՐԵՎԱՆ:

ՍՈՒՐԷԱՆԳԱԿԻ ԲԻԼԶԱՆԳԵԱՆ.

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄԻ Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՍՍ.

Մեր կաթողիկ ազգայնոց մէջ այս օրերս նոր պատակառում մ'ալ ծագեցաւ:

Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան Աբրահայրն և հոն գտնուող միաբանները Վաթիկի հայոց խնդրոյն նկատմամբ Պապին համած վերջին կոնգակն ընդունած և Հասունեանի կողմն անցած լլլալով Ա. Պօլիս գտնուող Մխիթարեանց մեծ մասը չընդունեցին իրենց Արքային և միաբանութեան մէկ մասին այս ըրածը, և այսպէս յիշեալ միաբանութիւնն իր մէջ երկուքի բաժնուեցաւ:

Այս երկպառակութեան պատճառաւ, Միրակի օրը Գատը գիւղի Մխիթարեանց վարժարանին մէջ գտնուող վարդապետներէն երկուքը հակահաստունեանց ձեռք գօրս հանուեցան վարժարանէն՝ վերոյիշեալ կոնգակնին հպատակելուն համար, և միայն հակահաստունեան վարդապետը մնաց հոն, ընդ վերադառնալով մեր Հիշմանեանի Հ. Վարդան վարդապետի, որ նոյնպէս մերժած է այն կոնգակը: